

BM Genel Kurul Kararı Çevirisi: 'Temiz, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Bir Çevre Hakkı'

Çeviren: Stj. Av. Defne Soyer

76/300. Temiz, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Bir Çevre Hakkı

Genel Kurul,

Birleşmiş Milletler Şartı'nda belirtilen amaç ve ilkeler *ışığında*,

İnsan Hakları Evrensel Beyannameesi ve Viyana Deklarasyonu ve Eylem Programını tekrar teyit ederek, Kalkınma Hakkı Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı Bildirgesi (Stockholm Bildirgesi), Çevre ve Kalkınma Hakkında Rio Bildirisi ve ilgili uluslararası insan hakları anlaşmalarını hatırlatarak ve ilgili diğer bölgesel insan hakları belgelerini *göz önünde bulundurarak*,

Tüm insan haklarının evrensel, bölünmez, birbirine bağlı ve kendi içlerinde birbirleriyle ilişkili bir bütün olduklarını bir kez daha *kabul ederek*,

Genel Kurul'un kapsamlı bir dizi hırslı, evrensel, insan odaklı ve dönüştürücü amaç ve hedefler belirlediği, "Dünyamızı Dönüştürmek: Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi" başlıklı, 25 Eylül 2015 tarihli, 70/1 sayılı kararını ve Genel Kurul'un Gündem'in 2030 yılına kadar, kimseyi geride bırakmama ilkesi gözetilerek bütünüyle uygulanabilmesi için hiç bir yumuşama olmadan hareket edeceğini taahhüt ettiğini, özellikle derin yoksulluk olmak üzere, yoksulluğun her türlü boyut ve şekliyle ortadan kaldırılmasını insanlığın karşısında yüzleşmesi gereken büyük bir engel ve sürdürülebilir kalkınma için vazgeçilmez bir koşul olarak değerlendirdiğini, dengeli ve bütünsel bir şekilde sürdürülebilir kalkınmayı üç boyutuyla -ekonomik, sosyal ve çevresel - gerçekleştirmeye bağlı olduğunu *tekrar teyit ederek*,

Devletlerin iklim değişikliği de dâhil olmak üzere çevre üzerine çok taraflı belge ve anlaşmalar kapsamındaki taahhütlerini ve yükümlülüklerini ve de Haziran 2012'de Rio de Janeiro (Brezilya)'da düzenlenen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı ve Konferansın "İstedığımız gelecek" başlıklı Çevre ve Kalkınma Hakkında Rio Bildirisi'nde ifade edilen ilkeleri tekrar onaylayan çıktı metinlerini *hatırlatarak*,

İnsan Hakları Konseyi'nin 48/13 sayılı 8 Ekim 2021 tarihli "Bir İnsan Hakkı Olarak Temiz, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Çevre Hakkı" başlıklı kararını *aynı şekilde hatırlatarak*,

İnsan hakları ve çevre ile ilgili Genel Kurul'un tüm kararların ve özellikle de 16 Temmuz 2020 tarihli 44/7 sayılı, 6 Ekim 2020 tarihli 45/17 sayılı, 7 Ekim 2020 tarihli 45/30 sayılı ve 23 Mart 2021 tarihli 46/7 sayılı İnsan Hakları Konseyi'nin kararlarını da *ayrıca hatırlatarak*,

Sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutuyla(ekonomik, sosyal ve çevresel) ve ekosistemleri de dahil ederek çevrenin korunmasının, şimdiki ve gelecek nesillerin tüm insan haklarının sağlıklı ve tam olarak gerçekleştirilebilmesini kolaylaştırdığını ve teşvik ettiğini *kabul ederek*.

Diğer yandan, iklim değişikliğinin sonuçlarının, doğal kaynakların yaşama elverişsiz yönetimi ve kullanımının, hava, toprak ve su kirliliğinin, kimyasal maddelerin ve atıkların

sağlıksız yönetiminin, bunlar neticesinde gerçekleşen biyoçeşitlilik kaybının ve ekosistem hizmetlerinin tükenmesinin, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreden yararlanmaya engel olduğunu ve çevreye verilen zararların, insan haklarının etkin uygulanmasında, doğrudan ve dolaylı negatif etkileri olduğunu *da kabul ederek*

Gelişmekte olan ülkelere; bilhassa yoksul, çok borcu olan ülkeler, en az gelişmiş ülkeler, denize kıyısı olmayan gelişmekte olan ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinin yanı sıra orta gelirli ülkelere yardım edilmesinde ve insani, kurumsal ve teknolojik kapasitelerinin geliştirilmesinde uluslararası işbirliğinin önemli rolünü *tekrar teyit ederek,*

Çevreye verilen zararların insan hakları üzerindeki yansımalarının kişisel ve kolektif olarak tüm dünyada hissediliyorsa da, kadınların, kız çocuklarının ve toplumun zaten kırılgan kesimlerinde yer alanların, yani, yerli halkların, çocukların, yaşlıların ve engelli kişilerin bu sonuçlardan en şiddetli şekilde etkilendiklerini *kabul ederek,*

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamanın, iklim değişikliği ve çevrenin kirletilmesi karşısında toplumsal cinsiyet sorunlarını ele alan bir eylem ortaya koymanın önemini yanı sıra çevre korumada, kadınların ilerlemesi, kadınların harekete geçirici rolü, kadınların karar verici olması, kadınlar ve kız çocuklarının tam, eşit ve etkili katılımı ve kadınların işletmeci, yönetici, doğal kaynakların koruyucusu ve değişim özneleri olarak oynadığı rolün önemini *bilinciyle,*

Çevre kirliliği, iklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybı, çölleşme ve sürdürülebilir olmayan bir kalkınmanın, şimdiki ve gelecek nesillerin insan haklarını etkin uygulama kapasitesi üzerindeki en acil ve en ciddi tehditlerden oldukları *değerlendirerek,*

Aynı şekilde, bilgi edinme, bilgi arama ve iletme hakkı, yönetsel ve toplumsal işlerin etkin yönlendirilmesine katılma hakkı ve etkin başvuru hakkı gibi insan haklarının kullanılmasının, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir çevreyi korumak için hayati olduğu *değerlendirerek,*

Çevresel sorunlara çözüm bulmak için gerçekleştirilen tüm eylemler dahil Devletlerin insan haklarına uyma, onları koruma ve uygulanmalarına destek verme ve çeşitli uluslararası belgelerde öngörüldüğü üzere, herkesin insan haklarını korumak için tedbirler alma yükümlülüğü olduğunu ve çevreye verilen zararlar karşısında daha kırılgan olan kişiler için ek tedbirler alınması gerektiğini, ve insan hakları ve çevre ile ilgili ilke kararlarda çerçevesinin çizildiği şekliyle *tekrar kabul ederek,*

Tüm ticari işletmelerin, insan haklarına uyma sorumluluğu olduğunun altını çizen, ticari işletmeler için belirlenen İş ve İnsan Hakları Rehber İlkelerini *hatırlatarak,*

Tüm insan haklarının uygulamasında, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrenin önemini *kabul ederek,*

Özel Raportör'ün güvenli, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreden yararlanma ile ilgili insan hakları yükümlülükleri konusunda düzenlediği tüm raporları *kaydederek,*

Aynı zamanda, Genel Sekreter'in 24 Şubat 2020 tarihinde, İnsan Hakları Konseyi'ne sunduğu, "En Üstün Amaç: İnsan Hakları İçin Harekete Geçme Çağrısı" başlıklı raporu *kaydederek,*

Devletlerin çoğunun, anayasalarında, mevzuatlarında, yasalarında veya politikalarında temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkını farklı şekillerde de olsa tanıdıklarını *kaydederek,*

1. Temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkını bir insan hakkı olarak *tanır;*

2. Temiz, sağlıklı ve sŸrdŸrŸlebilir bir evre hakkının diğer haklar ve mevcut uluslararası hukuk ile bağı olduğunu *kaydeder*;
3. Temiz, sağlıklı ve sŸrdŸrŸlebilir bir evre hakkının ilerlemesinin// teŸvik edilmesinin uluslararası evre hukuku ilkelerine uyarak, evre ile ilgili çok taraflı anlaşmaların tam uygulanmasından geçmekte olduğunu *teyit eder*;
4. Devletleri, uluslararası kuruluŸları, ticari iŸletmeleri ve diğer ilgili aktŸrleri, herkes için temiz, sağlıklı ve sŸrdŸrŸlebilir bir çevreyi gŸvence altına almayı ŸngŸren abaları arttırmak için politikalar oluŸturmaya, uluslararası iŸbirliđini geliŸtirmeye, kapasitelerini arttırmaya ve iyi uygulamaları bŸtŸnleŸtirmeye *teŸvik eder*.

97. Oturum
28 Temmuz 2022

*Kararın Farklı Dillerdeki Versiyonlarına UlaŸmak İçin:

<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A/RES/76/300&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

*Çevirinin Orijinal Metnine Buradan UlaŸabilirsiniz:

<https://altiparmakhukuk.org/blog/bm-genel-kurul-karari-cevirisi-temiz-saglikli-ve-surdurulebilir-bir-cevre-h-88>